

Μοναστήρι Αγίας Νάπας

REPUBLIC OF CYPRUS
DEPUTY MINISTRY OF TOURISM

Το Μοναστήρι της Αγίας Νάπας βρίσκεται στο ομώνυμο χωριό της επαρχίας Αμμοχώστου, νοτιοανατολικά της Κύπρου. Το μοναστήρι και το χωριό πήραν το όνομά τους από την αρχαία Ελληνική λέξη Νάπη, που σημαίνει «Δασώδης κοιλάδα ή φαράγγι». Η λέξη απαντάται στην Ιλιάδα του Ομήρου, στα Πύθια ποιήματα του Πινδάρου, αλλά και αργότερα στη Χριστιανική Εκκλησιαστική υμνολογία. Παλαιότερα, στη Νοτιοανατολική αυτή παραλία της επαρχίας Αμμοχώστου υπήρχε πλούσια βλάστηση ενώ στη θέση που βρίσκεται σήμερα το χωριό και το μοναστήρι υπήρχε ειδυλλιακό φαράγγι με δάσος και πηγές. Στην κοιλάδα αυτή κατά την αρχαιότητα υπήρχε επίσης Ελληνική πόλη με το όνομα Θρόνοι, όπου υπήρχε και ναός της Αφροδίτης. Με την έλευση του Χριστιανισμού απέμειναν μόνο τα ερείπιά της. Η κοιλάδα όμως με τα άφθονα δένδρα και νερά έγινε αγαπητός χώρος των κυνηγών, που ερχόντουσαν εδώ από τα γύρω μέρη για κυνήγι.

Η ανεύρεση της θαυματουργής εικόνας της Παναγίας μαθεύτηκε γρήγορα στα γύρω χωριά και η σπηλιά της απόμερης αυτής νάπας μετετράπηκε σε χώρο λατρείας και ιερό προσκύνημα για τους Ορθοδόξους Χριστιανούς της περιοχής. Η εικόνα αυτή ονομάστηκε «Εικόνα της Αγίας Νάπας», δηλαδή της Παναγίας του Δάσους και το προσκύνημα πήρε το όνομα «Αγία Νάπα».

Η περιοχή γύρω από τη Μονή της Αγίας Νάπας ήταν ακατοίκητη μέχρι το 1790, όταν έφτασε από τη Θεσσαλονίκη μια ομάδα ανθρώπων, που εγκατέλειψαν την πατρίδα τους εξαιτίας της επιδημίας της πανώλης. Οι μόνοι επιζήσαντες από τους Θεσσαλονικείς ήταν ο Νικόλαος Κεμιτζής και ο γιος του, ο οποίος αργότερα παντρεύτηκε μια Κυπριοπούλα από το μικρό χωριό Παναγιά, που βρισκόταν στα υψώματα, βορείως του μοναστηριού, εκεί όπου πηγάζει και το νερό της Αγίας Νάπας. Το νεαρό ζευγάρι δεν εγκαταστάθηκε όμως στην Παναγιά, γιατί τότε υπήρχε οξεία διαμάχη, μεταξύ των κατοίκων του χωριού και των Τουρκικών αρχών της Αμμοχώστου, σχετικά με την προμήθεια νερού. Αποφάσισαν έτσι να βρουν ένα ασφαλές καταφύγιο έξω από το μοναστήρι της Αγίας Νάπας. Έτσι έκαναν την αρχή, κατοικώντας στην περιοχή που πήρε τελικά το όνομά της από τη μονή.

Δεν γνωρίζουμε πότε ακριβώς ιδρύθηκε η μονή της Αγίας Νάπας.

Η σπηλιά, ο κρυψώνας και το πηγάδι που υπάρχουν στο χώρο του μνημείου μαρτυρούν την εκεί διαβίωση χριστιανικής κοινότητας από τα βυζαντινά χρόνια. Το όνομα «Αγία Νάπα» δόθηκε στη μονή πριν από το 1366. Το Μοναστήρι πάντως, όπως σώζεται σήμερα, αποτελεί κτίσμα του 15^{ου} αιώνα, όταν η Κύπρος βρισκόταν υπό ενετική κυριαρχία.

Η Αγία Νάπα αναφέρεται για πρώτη φορά το 1366, όταν, σύμφωνα με τον Λεόντιο Μαχειρά, «...**ο ρήγας (Πέτρος Α΄) έγραψεν εις τον πάπαν και έδωκεν τες του αμιράλλη... και εβγαίνοντας του ο αμιράλλης από την Αμμόχωστον ήλθεν εις την Αγίαν Νάπαν...**»

Για δεύτερη φορά ο Μαχειράς αναφέρει την Αγία Νάπα το 1373 διηγούμενος το ναυάγιο πέντε γενουατικών πλοίων φορτωμένων με λάφυρα, που οι Γενουάτες είχαν αρπάξει κατά τη λεηλασία της Κύπρου. Τα γεγονότα αυτά αναφέρει και ο Strambaldi. Καμιά άλλη γραπτή μαρτυρία δεν έχουμε για την Αγία Νάπα από την περίοδο της Φραγκοκρατίας (1192 - 1489) ενώ τη συναντούμε ξανά στην έκθεση για την Κύπρο, που υποβλήθηκε στη Βενετία στα μέσα του 16^{ου} αιώνα καθώς και σε βενετσιάνικους χάρτες, επίσης, του 16^{ου} αιώνα.

Σύμφωνα με την τοπική παράδοση, στη σπηλιά, η οποία αργότερα μετατράπηκε σε εκκλησία, βρέθηκε από κάποιον κυνηγό η θαυματουργή εικόνα της Υπεραγίας Θεοτόκου. Λέγεται πως πρώτος ο σκύλος του κυνηγού αντίκρισε την ολόφεγγη εικόνα και μπροστά στη θέα της άρχισε να γαυγίζει επίμονα, καλώντας τον κύριό του. Στο άκουσμα της ανεύρεσης της εικόνας, πλήθος πιστών άρχισε να επισκέπτεται τον ιερό χώρο. Η εικόνα είχε μάλλον τοποθετηθεί στη σπηλιά κατά την περίοδο της εικονομαχίας (7^ο – 8^ο αιώνα) και έτσι διασώθηκε. Τον 14^ο αι. η σπηλιά επεκτάθηκε και μετατράπηκε σε εκκλησία.

Η παράδοση αναφέρει επίσης πως στο μέρος αυτό κατέφυγε από πείσμα η κόρη Ενετικής αριστοκρατικής οικογένειας, λόγω της άρνησης των δικών της, να επιτρέψουν τον γάμο της με κάποιον μη αριστοκράτη. Γύρω στο 1500 η πλούσια Ενετή έκτισε με δικά της έξοδα την εκκλησία, τα κελιά και ένα ελιόμυλο ενώ φύτεψε και μια συκομουριά (ficus sycomorus) στην νότια είσοδο του μνημείου δίπλα από τη δεξαμενή. Ο ελιόμυλος όμως τοποθετήθηκε στο

μοναστήρι κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας (1571 – 1878). Το γυναικείο μοναστήρι φαίνεται να ιδρύθηκε σταδιακά ενώ έχει επιβεβαιωθεί και η ύπαρξη λατινικού παρεκκλησίου. Σύμφωνα με το δημοσίευμα μελέτης του μνημείου, που διενεργήθηκε με χορηγία του Δήμου και της Εκκλησίας της Αγίας Νάπας, ως λατινικό παρεκκλήσι λειτούργησε το δεξιό κλίτος του ναού.

Όταν πλησίαζε ο θάνατος της πλούσιας Ενετής, έκτισε το πέτρινο θολωτό μνημείο, που βρίσκεται στο κέντρο του αίθριου, της ανοιχτής αυλής. Μέσα σε αυτό, δίπλα από την δροσιά της φιάλης, ήθελε να ταφεί. Στη βόρεια πλευρά της αυλής υπάρχει μια δεύτερη κρήνη με μορφή κεφαλής αγριόχοιρου.

Η άποψη ότι στη θέση της Αγίας Νάπας υπήρχε προηγουμένως το μοναστήρι του Sancti Georgi di Dadi θεωρείται αστήρικτη. Κατά συνέπεια και η υπόθεση που στηρίχθηκε στην άποψη αυτή αλλά και στην επιγραφή που αναφέρει ο Άγγλος Drummond, ότι δηλαδή το μοναστήρι αρχικά ήταν λατινικό και όχι ελληνικό ορθόδοξο, είναι λανθασμένη. Εξάλλου το μοναστήρι του Αγίου Γεωργίου στο ακρωτήριο Δάδες (ή ακρωτήριο της Πύλας) αναφέρεται ήδη από τον 7^ο αιώνα και βρίσκεται πολύ μακριά. Άλλωστε το καθολικό του μοναστηριού (δηλαδή ο κυρίως ναός) είναι ορθόδοξο. Το μόνο που αποδεδειγμένα λειτουργούσε ως λατινικό ήταν το παρεκκλήσι στο δεξιό κλίτος του ναού. Είναι γνωστό επίσης πως τα λατινικά μοναστήρια δεν ξανά λειτούργησαν επί τουρκοκρατίας, ούτε καν ως ορθόδοξα, αλλά εγκαταλείφθηκαν και βαθμιαία ερειπώθηκαν. Το μοναστήρι της Αγίας Νάπας αναφέρεται ήδη από το 1625 ως ορθόδοξο γυναικείο μοναστήρι από τον Pietro della Valle που το επισκέφθηκε. Αυτό επιβεβαιώνεται και από την αναφορά του Στέφανου Λουζινιανού στις θαυματουργές εικόνες της Θεοτόκου.

Ο Alexander Drummond που επισκέφθηκε την Κύπρο δυο φορές (το 1745 και το 1750) και συγκεκριμένα το μοναστήρι της Αγίας Νάπας, βρήκε μια επιγραφή στα λατινικά που αναφέρεται στην ανοικοδόμηση του μοναστηριού της Αγίας Νάπας το 1530. Η επιγραφή αυτή, που δεν σώζεται σήμερα έχει ως εξής:

F. M. HE. S. A. F

HOC OPUS FIERI. FECERUNT

GUBERNATORES, FRATERNITATIS

SANCTAE NAPAE, DUCES ET.

PRO. HIERONYMUS DE.

SALASERIS OREMESIS

CIVIS FAMAGUSTANUS

AD HONOREM. BEATAE. VERGINIS

MDXXX

Αναφέρεται δηλαδή στην καμαροσκέπαστη νοτιοδυτική είσοδο και το διώροφο κτήριο προς την πλευρά της σημερινής πλατείας του χωριού, που λειτουργεί ως δευτερεύουσα είσοδος. Τα κτήρια αυτά, ιδιαίτερα το διώροφο με τα χαρακτηριστικά βενετσιάνικα παράθυρα στον όροφο, ανάγονται στο 16^ο αιώνα. Στην ίδια εποχή πρέπει να είχε τοποθετηθεί και η φιάλη ή κρήνη, που βρίσκεται στο κέντρο της αυλής. Τα υπόλοιπα κτήρια εδώ, περιλαμβανομένης και της εκκλησίας, είναι παλαιότερα.

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, το 1625 το μοναστήρι ήταν γυναικείο. Δεν είναι γνωστό όμως αν αυτό ίσχυε και κατά τη διάρκεια της Φραγκοκρατίας και της Βενετοκρατίας. Λίγα χρόνια αργότερα, το 1668, φαίνεται πως το μοναστήρι ήταν ανδρικό. Δεν φαίνεται εντούτοις να είχε ελκύσει ποτέ πολλούς μοναχούς, παρά την τεράστια κινητή και ακίνητη περιουσία που είχε. Σύμφωνα με τους κτηματολογικούς κώδικες της Αρχιεπισκοπής, του 1758, η κτηματική περιουσία του μοναστηριού της Αγίας Νάπας περιελάμβανε πολλές εκτάσεις γης, κτήματα και ελιές που έφταναν μέχρι και τα Κάτω Λεύκαρα. Είχε επίσης στην κατοχή του δυο μετόχια, ένα στο Πραστειό και ένα στην Ορμήδεια. Ακόμη, στο μοναστήρι της Αγίας Νάπας είχαν υπαχθεί και τα μοναστήρια του Αγίου Γεωργίου Χορτακιών, δυτικά της Σωτήρας και του Αγίου Νικάνδρου. Γίνονται επίσης αναφορές για πάρα πολλά αιγοπρόβατα, βόδια και άλλα ζώα.

Στην ίδια όμως καταγραφή γίνεται αναφορά σε λιγοστά στρώματα ύπνου και λύχνους που βρίσκονταν εντός του μοναστηριού, γεγονός που δηλώνει ότι θα πρέπει να ζούσαν εδώ τρεις έως τέσσερεις μοναχοί. Άγνωστο γιατί, την ίδια χρονιά, έκλεισε το μοναστήρι της Αγίας Νάπας. Λίγα χρόνια πριν, είχε γίνει αναφορά σε ανθρώπους που έζησαν εδώ, όπως για παράδειγμα τον ηγούμενο Πιερή, ο οποίος είχε πάει στην Κωνσταντινούπολη το 1668, για να φέρει φερμάνι από τον Σουλτάνο Μεχμέτ, με το οποίο επιβεβαιώνονταν οι τίτλοι ιδιοκτησίας των κτημάτων του μοναστηριού. Άλλη αναφορά είναι αυτή του 1773 για τον οικονόμο (διαχειριστή) του μοναστηριού, γνωστό και σαν παπά κυρ Μακάριο.

Το μοναστήρι φαίνεται να ξανά λειτούργησε λίγο αργότερα. Αναφέρονται τρεις μοναχοί που ζούσαν εδώ το 1800 κάτω από τον «επιστάτη» Ιωαννίκιο. Ένα χρόνο αργότερα το μοναστήρι εργοδοτούσε μισθωτούς για τις εργασίες στα κτήματα και διατηρούσε συνεταιρική βάρκα με τον Λαρνακιώτη Αντωνή Ζυμπουλούς.

Σύμφωνα με εντοιχισμένη επιγραφή στην βορειοανατολική πτέρυγα του μοναστηριού, το 1813 έγινε επισκευή από τον χωροεπίσκοπο Τριμιθούντας Σπυρίδωνα. Τότε μάλλον ήταν που περιορίσθηκε το άνοιγμα της σημερινής εισόδου της εκκλησίας απέναντι από τη φιάλη και κατασκευάσθηκε η σημερινή είσοδος με το οξυκόρυφο τόξο. Ακολούθησε όμως και πάλι η διάλυση του μοναστηριού με τις σφαγές του 1821 από τους Τούρκους Οθωμανούς, με την έναρξη της ελληνικής επανάστασης και έτσι ο χωροεπίσκοπος Τριμιθούντας κατάφερε να διαφύγει στο εξωτερικό. Αποτέλεσμα ήταν η ενοικίαση της κτηματικής περιουσίας του μοναστηριού σε διάφορους γεωργούς.

Το έτος 1878, όταν η Κύπρος πέρασε κάτω από Βρετανική κυριαρχία, βρίσκει το μοναστήρι με ερειπωμένα κελιά. Μόνο η εκκλησία λειτουργούσε από τότε ως ο ενοριακός ναός του χωριού. Ακολούθησε η αναστύλωση του μνημείου, το 1950.

Η Εκκλησία της Κύπρου πρότεινε στη συνέχεια τη μετατροπή του Μοναστηριού σε Οικουμενικό Κέντρο Διασκέψεων. Καμιά ενέργεια όμως δεν έγινε προς αυτή την κατεύθυνση, εξαιτίας των δυσκολιών που πέρασε το νησί

με τα γεγονότα του 1974 και την τουρκική εισβολή. Δύο χρόνια αργότερα, χάρη στην γενναιοδωρη προσφορά της Γερμανικής Ευαγγελικής Εκκλησίας της Βεσφαλίας, άρχισαν τα ενδεδειγμένα έργα και έτσι το Κέντρο εγκαινιάστηκε το 1978. Από τότε αποτελεί χώρο συνάντησης των χριστιανικών εκκλησιών της Κύπρου και της Μέσης Ανατολής.

Ας κινηθούμε τώρα νοερά στο χώρο.

Ξεκινώντας από την πλατεία του χωριού και χρησιμοποιώντας τα σκαλοπάτια ή το ανηφορικό πλακόστρωτο δρομάκι, οδηγούμαστε στην τεράστια συκομουριά (*figus sycomorus*), που έχει καταγραφεί από το τμήμα δασών ως ένα από τα αιωνόβια δέντρα του νησιού, με ηλικία 600 χρόνων. Πρόκειται για το δέντρο που πιστεύεται ότι φυτεύτηκε από την πλούσια Ενετή κόρη. Κάτω από τον ίσκιο της συκομουριάς φαίνεται ευδιάκριτα ένα μικρό μνημείο αφιερωμένο στο Νομπελίστα Έλληνα λογοτέχνη Γιώργο Σεφέρη, ο οποίος επισκέφθηκε την Αγία Νάπα την οποία και αναφέρει σε ομότιπλο ποίημα του. (*«Αγία Νάπα», «Ημερολόγιο καταστρώματος Γ' (με τον τίτλο Κύπρον, οὐ μ'έθέσπισεν), Ίκαρος, Αθήνα 1955»*).

Εισερχόμαστε στο μοναστήρι από την νότια τεράστια είσοδο όπου τα βοτσαλωτά καλυμμένα διαμερίσματα, μας οδηγούν στο αίθριο. Σε μία ορθογώνια αυλή που περιτριγυρίζεται από κτίσματα διαφόρων εποχών, όλα με πελεκητή τοπική πέτρα. Συμβατικά θα λέγαμε ότι στα βόρεια, ανατολικά και νότια της αυλής βρίσκονται τα μοναστηριακά κτήρια και στα δυτικά η εκκλησία, μέρος της οποίας είναι λαξευμένο στο βράχο.

Το αρχαιότερο τμήμα του μοναστηριού αποτελούν τα τέσσερα κελιά της ανατολικής πτέρυγας που είναι καλυμμένα με σταυροθόλια. Νεότερα είναι τα δύο κελιά της ίδιας πτέρυγας με τις οξυκόρυφες καμάρες, ενώ η τοξοστοιχία που περνά από μπροστά τους είναι μεταγενέστερη. Μέρος των κελιών αυτών στέγαζαν τους χώρους υγιεινής.

Μεταγενέστερα είναι και τα κελιά της βόρειας πτέρυγας, εκεί όπου λειτουργεί σήμερα μικρό μαγαζάκι. Στο βάθος δεξιά βρίσκεται ο ελιόμυλος, ο οποίος προστέθηκε επί Τουρκοκρατίας. Στην ίδια πτέρυγα αριστερά, κοντά στη

βόρεια είσοδο, αντικρίζουμε το διώροφο κτήριο που προστέθηκε το 1530, σύμφωνα με την επιγραφή που είχε δει ο Alexander Drummond, η οποία συνδέεται πιθανόν με την πλούσια Ενετή κόρη. Το διώροφο αυτό κτήριο ξεχωρίζει από όλα τα άλλα, τόσο για την σχολαστική επιμέλεια όσο και για τα εντυπωσιακά παράθυρα του ορόφου που περιβάλλονται με περίτεχνους κιονίσκους, οι οποίοι υποβαστάζουν ημικυκλικά τόξα, με καθαρά βενετσιάνικη επίδραση. Τα πολύ κατεστραμμένα ανάγλυφα οικόσημα και οι υποδοχές για ιστούς σημαίων, που διακρίνονται στο βόρειο τοίχο, δηλώνουν την εμβέλεια του μνημείου αυτού άλλοτε.

Σύγχρονη του διώροφου κτηρίου είναι η επίσης εντυπωσιακή φιάλη στο μέσο της αυλής. Οκτάπλευρο μνημείο από πελεκητή ασβεστολιθική πέτρα, με χαμηλό περιτοίχισμα που σχηματίζει λίθινα καθίσματα. Η φιάλη καλύπτεται με ημισφαιρικό θόλο που στηρίζεται σε τέσσερις πεσσούς πάνω στους οποίους στηρίζονται οξυκόρυφα τόξα. Στο κέντρο υπάρχει μαρμάρινο κοίλο και κιονίσκος που περιστέφεται από ιωνικό κιονόκρανο, το οποίο λειτουργούσε ως αναβρυτήριο. Οι εξωτερικές πλευρές της φιάλης κοσμούνται με ανάγλυφη διακόσμηση ανθοπλοκάμων καθώς και με τρία πρόσωπα. Σύμφωνα με την παράδοση, πρόκειται για τα πρόσωπα των γονιών της πλούσιας Ενετής και της ίδιας. Τα ανάγλυφα οικόσημα, στον ίδιο χώρο, είναι εξάλλου πολύ κατεστραμμένα για να φωτίσουν την ταυτότητα των προσώπων αυτών. Μόνο ένα οικόσημο θεωρήθηκε από τον R. Gunnis ότι ανήκει στην οικογένεια de Bries ή την οικογένεια de Veit.

Το νερό στη φιάλη, όπως και το νερό, για χρήση του μοναστηριού που αναβρύζει από το μαρμάρινο κεφάλι κάπρου (αγριογούρουνο) της Ρωμαϊκής Εποχής, μπροστά από το διώροφο κτήριο, διοχετεύεται εδώ από το μεσαιωνικό υδραγωγείο, που είναι μήκους δύο χιλιομέτρων. Και από τα δύο σημεία το νερό διακλαδώνεται με υπόγειο αγωγό και καταλήγει στη μεγάλη δεξαμενή έξω από τη νότια πτέρυγα, κοντά στην κύρια είσοδο.

Το κτήριο της νότιας εισόδου χαρακτηρίζεται από επιμέλεια και απλότητα. Αποτελείται από τρία συνεχόμενα ανοικτά διαμερίσματα με τόξα που καλύπτονται από ημικυκλική καμάρα. Αντίθετα, το δυτικό δωμάτιο είναι

κλειστό και εδώ οργανώνεται κατά καιρούς «φιλανθρωπικό παζαράκι» με χειροποίητες δημιουργίες.

Τελειώνοντας τώρα την περιήγηση στο εσωτερικό του μοναστηριού, φτάνουμε στο εκκλησάκι που βρίσκεται στα δυτικά της αυλής και είναι πολύ εντυπωσιακό. Στην πραγματικότητα πρόκειται για ένα σύμπλεγμα εκκλησιών. Με την πρόσοψη προς το εσωτερικό της αυλής, την ροζέτα και το περίθυρο πάνω από την αρχική είσοδο, είναι φανερό ότι αποτελεί χαρακτηριστικό μεσαιωνικό μνημείο, του 14^{ου} αιώνα. Αρκετά σκαλοπάτια μας οδηγούν κάτω, στο εσωτερικό της εκκλησίας, που χωρίζεται σε δύο άνισα κλίτη. Το πρώτο κλίτος είναι ένας μεγάλος, απλός, τετράγωνος χώρος με λιγιστές σύγχρονες εικόνες αγίων στους τοίχους που χρησιμοποιείται και ως πωλητήριο εικόνων και εκκλησιαστικών αντικειμένων. Το δεξιό κλίτος είναι στενότερο. Πρόκειται για το χώρο που χρησιμοποιήθηκε κατά τον 16^ο αιώνα ως λατινικό παρεκκλήσι. Στο βάθος δεξιά σώζονται μισοκατεστραμμένες τοιχογραφίες του 15^{ου} αιώνα, έντονης ιταλικής επίδρασης, με τρεις άγιες γυναικείες μορφές. Στο βάθος του πρώτου κλίτους, δύο σκαλοπάτια μας οδηγούν στη λαξευμένη εκκλησία, που θεωρείται ότι ανήκει στα βυζαντινά χρόνια και στην οποία σύμφωνα με την παράδοση, είχε βρεθεί η θαυματουργή εικόνα της Παναγίας από τον κυνηγό και τον σκύλο του. Ο χώρος αυτός, δίνει την αίσθηση πραγματικής εκκλησίας, με την προσθήκη απλού ξύλινου εικονοστασίου, μέσω του οποίου χωρίζεται το ιερό από τον κυρίως ναό στον οποίο τοποθετήθηκαν και ξύλινα καθίσματα για τους πιστούς και τους επισκέπτες. Στον τοίχο, δεξιά του εικονοστασίου βλέπουμε μεγάλη αφιερωματική εικόνα της Παναγίας του 1962, τάμα οικογένειας από την Αμμόχωστο, καθ' υπόδειξη της Παναγίας που εμφανίστηκε σε όραμα. Γύρω ή κάτω από την εικόνα συναντά κανείς τάματα πιστών από ασήμι και κερί, τοποθετημένα εκεί με μεγάλη ευλάβεια από πρόσωπα, που είχαν ζητήσει την βοήθεια της Θεοτόκου. Η αρχαιότερη αυτή εκκλησία, μέσα στο χώρο του μοναστηριού, εξακολουθεί να λειτουργείται στις μέρες μας για διάφορα θεία μυστήρια, όπως βαφτίσεις και γάμους αλλά και σε μικρές γιορτές, κατά τις καθημερινές.

Η θαυματουργή εικόνα της Παναγίας που βρέθηκε στη σπηλιά από τον κυνηγό και το σκύλο του, βρίσκεται τώρα στο τέμπλο της μεγάλης εκκλησίας του 1990, επίσης αφιερωμένης στην Παναγία, νοτιοδυτικά του μοναστηριού.

Θαυματουργή θεωρείται και η γονοποιούσα ζώνη της Αγίας Νάπας, που βρίσκεται επίσης στη μεγάλη παρακείμενη εκκλησία, νοτιοδυτικά του μοναστηριού. Εκεί καταφθάνουν καθημερινώς πολλές δύστοκες και άτεκνες γυναίκες για να ζωστούν την ζώνη αυτή. Η εκκλησία γιορτάζει στις 8 του Σεπτεμβρη, ημέρα Γέννησης της Θεοτόκου οπότε και διοργανώνεται μεγάλο πανηγύρι. Εντυπωσιακό είναι και το εσωτερικό του ναού με τις τοιχογραφίες που φιλοτέχνησε ο αγιογράφος Σώζος Γιαννούδης και η ομάδα του.

Ο χώρος γενικά του μοναστηριού προσελκύει πολλούς πιστούς με βαθιά θρησκευτικά αισθήματα αλλά κι επισκέπτες με ενδιαφέρον προς τα αρχαία μνημεία. Επίσης πολλά νεαρά, νιόπαντρα ζευγάρια έρχονται εδώ για να φωτογραφηθούν στον ειδυλλιακό αυτό χώρο.

Αξίζει να σημειωθεί πως στο Μοναστήρι διοργανώνονται αρκετά φεστιβάλ κατά τη διάρκεια του χρόνου. Ο δήμος Αγίας Νάπας διοργανώνει κάθε Οκτώβριο από το 2006, το καθιερωμένο πια, «Μεσαιωνικό Φεστιβάλ» σε ένα χώρο που συνάδει με το θέμα του. Διάρκει μια βδομάδα και περιλαμβάνει μουσικά, θεατρικά και χορευτικά δρώμενα.

Καθιερωμένο φεστιβάλ είναι και αυτό του «Σεπτεμβρη», με παράδοση από το 1985, το οποίο διοργανώνεται στην πλατεία, ακριβώς κάτω από την νότια είσοδο του Μοναστηριού και διάρκει τρεις ημέρες.

Πολλά άλλα επίσης καλλιτεχνικά και πολιτιστικά δρώμενα λαμβάνουν χώρο στην ίδια πλατεία, κυρίως κατά τους μήνες Μάιο, Ιούνιο, Ιούλιο και Αύγουστο. Μήνες κατά τους οποίους το τουριστικό ρεύμα είναι ιδιαίτερα αυξημένο.

Εισερχόμενοι από τη νότια είσοδο του μοναστηριού, μπορούμε με μια ματιά να διαπιστώσουμε ότι όλα τα κτίρια που περιτριγυρίζουν το αρχαίο αυτό μοναστήρι έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό: Όλα είναι σχεδόν σύγχρονα αφού έχουν χτιστεί μετά το 1974. Χάνοντας το 95% της τουριστικής δραστηριότητας του νησιού, λόγω της τουρκικής εισβολής, έπρεπε να αρχίσουμε να αναπτύσσουμε την ελεύθερη Κύπρο. Έτσι, το μικρό ψαροχώρι της Αγίας Νάπας μετατράπηκε μέσα σε ελάχιστο χρόνο σε ένα σημαντικό τουριστικό προορισμό. Τα πρώτα χρόνια της ανάπτυξης της περιοχής, η Αγία Νάπα προσέλκυε επισκέπτες κυρίως κατά την καλοκαιρινή περίοδο. Τώρα αρκετά

τουριστικά καταλύματα παραμένουν ανοιχτά ολόχρονα, χάρη στο αθλητικό και χειμερινό τουριστικό ρεύμα.

Άλλα μνημεία και χώροι ενδιαφέροντος που βρίσκονται στα όρια του Δήμου Αγίας Νάπας και ελκύνουν το ενδιαφέρον των επισκεπτών είναι:

- Το υδραγωγείο της Αγίας Νάπας, είναι ένα από τα ελάχιστα που διασώζονται στην Κύπρο, γνωστό και ως Μεσαιωνικό Υδραγωγείο, παρόλο που τα θεμέλια του χρονολογούνται στη ρωμαϊκή περίοδο. Είναι μήκους δύο χιλιομέτρων και εκτείνεται από την "Μάνα του Νερού" (τοποθεσία βορειοανατολικά του χωριού Ορμήδεια) μέχρι το μοναστήρι, ακολουθώντας την ηπιότερη δυνατή διαδρομή στην υφιστάμενη μορφολογία του εδάφους. Το νερό κατέληγε με μια διακλάδωση στη φιάλη στο κέντρο της εσωτερικής αυλής του μοναστηριού ενώ με άλλη διακλάδωση συγκεντρωνόταν στην τεράστια δεξαμενή, που είναι κτισμένη κάτω από την συκομουριά, μπροστά από την νότια είσοδο του μοναστηριού. Το νερό το χρησιμοποιούσαν για την άρδευση των περβολιών που βρίσκονταν σε χαμηλότερα επίπεδα, μεταξύ της Μονής και της θάλασσας. Την ανασκαφή και συντήρηση του υδραγωγείου ανέλαβε το Τμήμα Αρχαιοτήτων από το 2006, στο πλαίσιο της εφαρμογής του προγράμματος INTEREG III.
- Το δημοτικό μουσείο «Θάλασσα», που βρίσκεται τριακόσια περίπου μέτρα ανατολικά του μοναστηριού και στεγάζεται σε ένα μοντέρνο, πολλαπλών χρήσεων κτήριο, με αξιοπρόσεκτη αρχιτεκτονική. Θέμα του μουσείου είναι η θάλασσα και έχει ως στόχο να παρουσιάσει τον ρόλο και τη σημασία της θάλασσας στην ιστορία του νησιού, από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα.
- Οι τάφοι του Μακρόνησου, που βρίσκονται δυτικά της Αγίας Νάπας, στην περιοχή Μακρόνησος. Εκεί έχουν αποκαλυφθεί δεκαεφτά τάφοι της Ελληνορωμαϊκής περιόδου (4^{ov} π.Χ. – 4^{ov} αι. μ.Χ.). Οι παράνομες ανασκαφές το 1872 (επί Τουρκοκρατίας) δεν έχουν αφήσει πολλά κινητά ευρήματα. Το Τμήμα Αρχαιοτήτων διενήργησε ανασκαφές το

1974 αλλά και πιο πρόσφατα το 1989-90. Τα ευρήματα που ήρθαν στο φως ανάγονται στην Κυπροκλασσική και Ελληνιστική περίοδο, δηλαδή στον 5^ο με 1^ο αι. π.Χ.

- Μικρά εκκλησάκια και ξωκλήσια κινούν την προσοχή μας, όπως αυτά της Αγίας Μαύρης, του Άγιου Αντωνίου, της Αγίας Βαρβάρας, των Αγίων Αναργύρων, του Αγίου Επιφάνιου, της Αγίας Θέκλας που είναι λαξευμένο στο βράχο κοντά στη θάλασσα, λίγα χιλιόμετρα δυτικά της Αγίας Νάπας, του Αγίου Γεωργίου, της Αγίας Παρασκευής, των Αγίων Τιμοθέου και Μαύρης, του Απόστολου Ανδρέα και του Προφήτη Ηλία.
- Σημαντικό πόλο έλξης αποτελεί το βραχώδες Ακρωτήριο Κάβο Γκρέκο, που προσφέρεται για την πανοραμική του θέα, αλλά και για πεζοπορία στη φύση. Πρόκειται για μια περιοχή που βρίσκεται ανάμεσα στα δημοφιλή θέρετρα της Αγίας Νάπας και του Πρωταρά. Ένα τοπίο σπάνιας φυσικής καλλονής και άγριας ομορφιάς, που έχει κηρυχθεί σε Εθνικό Δασικό Πάρκο και τόπος προστασίας της φύσης. Ένα από τα μονοπάτια της περιοχής αυτής αποτελεί μέρος του Ευρωπαϊκού Μονοπατιού Μεγάλης Απόστασης E4, που εκτείνεται από το Γιβραλτάρ μέχρι την Κύπρο. Είναι απόστασης δύο χιλιομέτρων και περνά από τη νοτιοανατολική ακτή του Ακρωτηρίου Κάβο Γκρέκο, που αποτελεί μέρος της Πολιτιστικής Διαδρομής Αφροδίτη αφού η παράδοση συνδέει το χώρο με την ύπαρξη του ιερού στην περιοχή.

Για τους λάτρεις της θάλασσας υπάρχουν οι χρυσές αμμουδιές που προσφέρουν όμορφες εμπειρίες και μαγευτικές στιγμές. Παραλίες όπως η Αγία Νάπα, η Αγία Θέκλα, το Νησί, ο Κόννος, ο Μακρόνησος, η Λάντα, τα Βαθειά Κονιά, η Περνέρα, τα Κατσάρκα, η Πανταχού, το Γλυκύ Νερό, η Άμμος του Καμπούρη και η Κέρμια θα σας γοητεύσουν με την ασύγκριτη ομορφιά και τα κρυστάλλινα νερά τους. Παραλίες που βραβεύονται με «γαλάζια σημαία» από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ακόμη και από τη μεριά της θάλασσας μπορεί κανείς να θαυμάσει μαγευτικές τοποθεσίες, όπως τα «Παλάτια» και τις Θαλασσινές Σπηλιές, που βρίσκονται μεταξύ της παραλίας Κέρμια και Κάβο Γκρέκο. Σπηλιές που η φύση έχει

λαξέψει, σε ύψος δέκα μέτρων, με τέτοια τέχνη στα ασβεστολιθικά βράχια, ώστε δίκαια αποκαλούνται από τους ντόπιους «Παλάτια».

Για τους λάτρεις των θαλάσσιων σπορ η Αγία Νάπα είναι πραγματικά ιδανική ενώ το ίδιο ισχύει και για όσους αγαπούν τις καταδύσεις, αφού τα πεντακάθαρα και καταγάλανα νερά της περιοχής προσφέρονται για να εξερευνήσει και να θαυμάσει κανείς το θαλάσσιο πλούτο της.

Η περιοχή είναι εξίσου ιδανική και για όσους απλώς προτιμούν να ξεκουραστούν κάτω από τις δυνατές ηλιαχτίδες, απολαμβάνοντας τη θέα και το απαλό αεράκι της θάλασσας. Εξάλλου στο λιμανάκι της Αγίας Νάπας βρίσκεται η αφετηρία για βαρκάδα σύντομης διάρκειας κατά μήκος της περιοχής.

Για όσους αγαπούν την άθληση υπάρχει ο κλειστός στίβος ενώ παρέχεται και η δυνατότητα για σπορ εξωτερικού χώρου με το γήπεδο τοξοβολίας, τα γήπεδα ποδοσφαίρου, τα μονοπάτια της φύσης, ιδιαίτερα το ευρωπαϊκό μονοπάτι E4 «Κέρμια – Ορμήδεια» και τις ποδηλατικές διαδρομές, ειδικά την κυκλική διαδρομή 32 χιλιομέτρων, που έχει ως αφετηρία την Αγία Νάπα και τέρμα τον Μεσαιωνικό Πύργο Ξυλοφάγου.

Η περιοχή φημίζεται ακόμα για το «Πάρκο Διασκέδασης», γνωστό σαν Λούνα Παρκ αλλά και για το «Υδροπάρκο» της. Η νυχτερινή ζωή στην Αγία Νάπα αποτελεί σημείο αναφοράς για τη διασκέδαση κυρίως της νεολαίας, ιδιαίτερα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

Φέρνοντας τώρα στη σκέψη μας και πάλι το μοναστήρι της Αγίας Νάπας και ειδικά την είσοδο με την συκομουριά, ας σταθούμε για λίγο στο ποίημα του Γιώργου Σεφέρη «Αγία Νάπα» από την αφιερωμένη στην Κύπρο, ποιητική συλλογή «Ημερολόγιο καταστρώματος Γ'» του 1955, που μας ταξιδεύει στην ομώνυμη περιοχή.

.....

Κάτω απ' τη γέρικη συκομουριά

Τρελός ο αγέρας έπαιζε

Με τα πουλιά με τα κλωνιά

Και δε μας έκρενε.

Ωρα καλή σου, ανάσα της ψυχής,

Ανοίξαμε τον κόρφο μας

Έλα να μπεις έλα να πιεις

Από τον πόθο μας.

Κάτω απ' τη γέρικη συκομουριά

Ο αγέρας σκώθη κι έφυγε

Κατά τα κάστρα του βοριά

Και δε μας έγγιξε.

Θυμάρι μου και δεντρολιβανιά,

Δέσε γερά το στήθος σου

Και βρες σπηλιά και βρες μονιά

Κρύψε το λύχνο σου.

Δεν είναι αγέρας τούτος του Βαγιού

Δεν είναι της Ανάστασης

Μα είν' της φωτιάς και του καπνού

Της ζωής της άχαρης.

Κάτω απ' τη γέρικη συκομουριά

Στεγνός ο αγέρας γύρισε

Οσμίζουνταν παντού φλουριά

Και μας επούλησε.

.....

Το ποίημα μελοποιήθηκε από τον Ηλία Ανδριόπουλο και συμπεριλήφθηκε στο έργο του "Αργοναύτες", με ποιήματα του Μάνου Ελευθερίου και του Νίκου Γκάτσου. Η πρώτη ερμηνεία του μελοποιημένου ποιήματος «Αγία Νάπα» ανήκει στο Νίκο Ξυλούρη ενώ στη συνέχεια το ερμήνευσε και η Νένα Βενετσάνου.